

מדינת ישראל

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

טיפול במקצועות הבריאות וטיפול באמצעות אומנויות

לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים מפונים או מתפנים

השוהים במתקני קליטה - מרכזי יחד / משובצים במוסדות קיימים וחדשים/שוהים בבית

נובמבר 2023

רציונל

בעת הזו, בה מדינת ישראל נמצאת במלחמה ותלמידים רבים מדרום הארץ ומצפונה מפונים מבתיהם ושוהים במתקני קליטה ברחבי הארץ, יש חשיבות רבה להמשיך במתן מענים טיפוליים מקצועיים לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים. חשוב שתלמידים שקבלו טיפול במקצועות הבריאות או טיפול באמצעות אומנויות בעת שגרה במוסדות החינוך, ימשיכו לקבל טיפול, במידת האפשר, גם בעת חרום, תוך התאמת דרכי הטיפול למציאות המשתנה.

מסמך זה מתייחס לתלמידים שפנו מבתיהם למתקני הקליטה או לתלמידים שהתפנו עצמאית

אפשרויות הטיפול של מקצועות הבריאות וטיפול באמצעות אומנויות לתלמידים אלה:

- במסגרות חינוך בהן שובצו התלמידים ברשות הקולטת
- בכתות/גנים/בתי ספר שנפתחים ברשות הקולטת
- במרכזי יחד במתקני קליטה
- במרכזי טיפול קיימים/חדשים המוקמים באזורי קליטה
- טיפול מרחוק
- בבית בו התלמידים שוהים בתקופת החרום

עקרונות מנחים לטיפול

1. הטיפול יינתן על ידי מטפלים ממקצועות הבריאות ומטפלים באמצעות אומנויות, העובדים במערכת החינוך ועל ידי מטפלים חדשים/פורשים/ בשבתון.
2. הטיפול יינתן על ידי מטפלים ממקצועות הבריאות עם תעודת מקצוע, מטפלים באמצעות אומנויות על פי המחווון להעסקת מטפלים במערכת החינוך.
3. יושם דגש על בניית רצף טיפולי עבור התלמידים המטופלים, כולל יצירת קשר והכרות עם הורי התלמידים ועם המטפל של התלמיד בשגרה, ככל שניתן.
4. הטיפולים יינתנו בכפוף לקוד האתי של כל מקצוע ובהתאם לסטנדרטים המקצועיים המקובלים במערכת החינוך.
5. בשיבוץ מטפלים באמצעות אומנויות, יש לקחת בחשבון את הניסיון והידע המקצועי בנושא טיפול בטרואומה ובמצבי חרום. תלמידים ממעגלים ראשונים של טראומה יקבלו שירות ממטפלים המיומנים במענה זה.
6. הטיפול יעסוק, ככל שניתן, בהנגשה של הסביבה הנוכחית ושל האביזרים הנחוצים לתפקוד התלמידים ביומיום, במניעת הדרדרות במצבי בריאות שונים ובמידת האפשר, בקידום מטרות הטיפול בתלמיד.
7. הטיפול בעת הזו דורש התאמה של הפרקטיקה הטיפולית. במידת הצורך, יאופיין הטיפול כטיפול קצר מועד, המאפשר יצירת קשר, הפגה והזמנה למרחב טיפולי ומשחקי המזמן זיהוי וחיבור לכוחות ולחוסן.
8. על פי שיקול דעת מקצועי, ניתן לקיים טיפול פיזי או טיפול מרחוק, אופן הטיפול יכול להיות ישיר - פרטני/ זוגי/ קבוצתי, ו/או עקיף - לוויה והדרכה/ התאמת סביבה/ היוועצות/ ניטור. דגם הטיפול יבחר בהתאם לתוכנית האישית של התלמיד ולמשאבים הקיימים.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

אגף א' חינוך מיוחד

9. יתקיים ליווי של המטפלים לצורך היועצות ומתן ידע/כלים להתמודדות עם אוכלוסיית התלמידים הייחודית, במידת האפשר על ידי מומחית תחום מהמתי"א באזור מתקן הקליטה/ מהמתי"א ממנה מגיע התלמיד/מבית הספר בו התלמיד לומד בשגרה.

תכלול המענה הטיפולי במחוז

המענה הטיפולי במחוז יתואם על ידי המפקחת המתאמת/המתכללת המחוזית של החינוך המיוחד על מרכזי יחד, ביחד עם הרפרנטית המחוזית למקצועות הבריאות ו/או נציגות מהמתי"א באזור מתקן הקליטה.

תהליך שיבוץ המטפלים כולל:

- הכרת צרכי התלמידים בתחום מקצועות הבריאות והטיפול באמצעות אומנויות
 - הכרת החסרים במסגרות השונות
 - תאום שיבוץ מטפל למסגרת מתאימה
 - הנחיית המנהל הקולט על הצורך בליווי המטפל בתהליך פתיחת התיק לשם זירוז השיבוץ
 - עזרה בגישה לרשומות רפואיות מהמסגרת החינוכית בה למד בשגרה, במידת הצורך
 - בטיפול באמצעות אומנויות:
- ✓ החתמת הורים על טופס הסכמה ידני או דיגיטלי לטיפול באמצעות אומנויות, בעברית ובערבית
- ✓ וויתור סודיות בשל המעבר לטיפול במסגרת חדשה והצורך לשיתוף של צוות השגרה והחרום

בסוף המסמך מופיעה רשימת הרפרנטיות המחוזיות של מקצועות הבריאות ורשימת המדריכות הארציות לצורך התייעצות.

הצעות ועקרונות לגיוס מטפלים

1. מטפלים מהאזורים שפוננו בצפון ובדרום ושוהים במתקני הקליטה או בדירות בקהילה, המעוניינים ויכולים לעבוד, בתיאום עם מנהלי מתיא/בתי ספר חנ"מ ממחוזות דרום וצפון. המשך טיפול עם המטפלים שטיפלו בתלמיד בשגרה, במידת האפשר, על פי המודלים המוצעים-טיפול מרחוק, טיפול במרכזי יחד, במסגרות חינוכיות בהן שובצו התלמידים בתקופת החרום, או בבית התלמיד.

2. מטפלים המעוניינים בהרחבת משרתם לפרק זמן קצוב לצורך עבודה במרכזי יחד.

3. קליטת מטפלים חדשים/פורשים/בשבתון לעבודה במערכת החינוך, בהתאם לנהלי המשרד.

יש להקפיד על מתן הטיפול לתלמידים הזכאים במוסדות החינוכיים במחוזות, תוך מינימום פגיעה בשגרת הטיפולים לצד מתן מענה במתקני הקליטה.

איתור מרחבי טיפול אפשריים

1. מרחבים שיוקצו בתוך מתקן הקליטה, במידה וקיימים - משחקה, חדר כושר, מועדון ועוד.
2. מרכזים טיפוליים/ חדרי טיפול בבתי ספר/בגנים השייכים למוסדות חינוך ברשות המקומית בקרבת מתקן הקליטה

[קישור למסמכים ולנהלים בנושא טיפול בחרום](#)

[קישור למסמכים ולנהלים בנושא התאמת אביזרי שיקום וניידות למפונים מביתם](#)

מדינת ישראל

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

מענים נוספים בטיפול באמצעות אומנויות לאור המצב

הטיפול באמצעות אומנויות המקובל במסגרות החינוך בישראל הוא לרוב מענה נפשי פסיכותרפי. המציאות כיום עשויה לאתגר סוג זה של טיפול. לכן, בנוסף לטיפול הנפשי המאורגן והמותאם אותו יקבלו תלמידים זכאים או נפגעים, מומלץ לעשות גם שימוש בסוגי טיפול שמציעים הפגה, שחרור וחיזוק החוסן האישי, המשפחתי והקהילתי.

הגישות הטיפוליות הרלוונטיות הן טיפול באמצעות אומנויות בגישה קהילתית וסטודיו פתוח. גישות אלה מציעות מענה למספר גדול ומגוון יותר של משתתפים, ומותאמות יותר למסגרת קהילתית, חברתית או לסטינג משתנה. הטיפול בגישות הללו מתאפשר אך ורק ע"י מטפלים באמצעות אומנויות מוסמכים שהוכשרו לכך.

בחלק ממתקני הקליטה פועל כבר "סטודיו פתוח" מטעם יה"ת- הארגון המקצועי של המטפלים באמצעות אומנויות, הנותן מענה למפונים השהים בו. המטפל באמצעות אומנויות יכול לחבור לסטודיו הקיים במרכז ולבצע בו טיפול לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים בשיתוף פעולה, תיאום ושיח עם מפעילי הסטודיו.

בכל שאלה בנושא טיפול ממקצועות הבריאות וטיפול באמצעות אומנויות לתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים, ניתן לפנות לפרנטיית מקצועות הבריאות במחוזות או למדריכות המקצועיות הארציות, בהתאם לרשימות שלהלן:

להלן רשימת בעלי תפקידים לסיוע בעת הצורך

רפרנטיות מחוזיות למקצועות הבריאות וטיפול באמצעות אומנויות

מחוז	שם	טלפון	דוא"ל
תל אביב	עידית גזונדהייט פלמון	052-2208205	idity@matya365.org.il
מרכז	דקלה סופר	054-6620063	Dikla.sofer@matya365.org.il
צפון	שירה שושני	054-5994291	Shiras@matya365.org.il
חיפה	ד"ר סאוסן חביב מזאווי	052-2588062	sausanh@matya365.org.il
ירושלים ומנח"י	אפרת צחי	050-6661781	efrat.zachi@matya365.org.il
דרום	ענת רייך	0544899243	anatr@matya365.org.il
התיישבותי	מורן וויסבורט	0505858716	moran.waisbort@matya365.org.il
חרדי	חגית דהן	050-4302642	Hagit.dahan@matya365.org.il

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

אגף א' חינוך מיוחד

מדריכות ארציות למקצועות הבריאות וטיפול באמצעות אומנויות לצורך התייעצות מקצועית

תחום	שם	דוא"ל
טיפול באמצעות אומנויות	ד"ר אפרת רוגינסקי	efrat.roginsky@matya365.org.il
טיפול באמצעות אומנויות	טל סיון	tal.sivan@matya365.org.il
פיזיותרפיה ומוגבלות פיזית	נאוה גלקופ	nava.gelkob@matya365.org.il
פיזיותרפיה ומוגבלות פיזית	ד"ר נילי ויסרברג	nillyw@matya365.org.il
קלינאות תקשורת	חלי צווילינג	chellizw@matya365.org.il
קלינאות תקשורת	שירי אופיר	shiriof@matya365.org.il
ריפוי בעיסוק	מרב גליס	meravgelis@matya365.org.il
ריפוי בעיסוק	שרית קוזניר יעקובי	sarit.koznir@matya365.org.il
קידום מקצועות הבריאות בחברה הערבית	אפנאן סעד (פרח)	afnan@matya365.org.il